

Технологичните решения са разработени с финансовата подкрепа на Национална научна програма „Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот“ към Министерство на Образованието и Науката
Решение на МС №577/17.08.2018г.

Устойчиво производство на зимна обикновена пшеница в рискова климатична среда

СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ
Добруджански земеделски институт – Г. Тошево
Институт по растителни генетични ресурси – Садово

НАЦИОНАЛНА НАУЧНА ПРОГРАМА
"ЗДРАВΟΣЛОВНИ ХРАНИ ЗА СИЛНА
БИОИКОНОМИКА И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ"

Климатични промени и идентифицирани рискови фактори с висока честота

- Трайно засушаване през летните месеци, причина за влошена предсеитбена подготовка на почвата
- По-високи среднодневни температури през есенния и зимния период
- Повишаване на минималните температури през зимния период
- Повишаване на броя на безснежните дни
- Липса на влагозапасяване
- Значителни температурни амплитуди при възстановяване на вегетацията
- Късни пролетни мразове
- Трайно почвено и въздушно засушаване през различни фази от фенологичното развитие
- Неравномерно разпределение на валежите
- Масово разпространение на болести и неприятели с висока честота

Добри земеделски практики за устойчиво производство при стрес

Използване на сертифицирани семена
Отглеждане на разнообразни сортове в едно стопанство

Адекватна сортова структура

Принципи:

- агро-климатични и почвени характеристики на региона;
- обем на производствените площи;
- вероятност от стрес (студ, суша, разпространение на болести);
- избор на технология на производство;
- продуктивност или/и качество на зърното.

Решения на регионалните селекционни програми:

- *Сортове, толерантни към засушаване:*
 - Драгана, Енола, Катаржина, Киара, Кристалина, Лазарка, Никодим, Рада, Фани (ДЗИ – Генерал Тошево, <https://dai-gt.org>)
 - Надита, Сашец, Яйлзла, Гинра, Диамант, Блан, Царевец, Гинес (ИРГР – Садово, <https://ipgrbg.com>)
- *Сортове с високо ниво на студоустойчивост:*
 - Божана, Горица, Катаржина, Лазарка, Мерилин, Пчелина (ДЗИ – Генерал Тошево, <https://dai-gt.org>)
 - Победа, Фермер, Гизда, Надита (ИРГР – Садово, <https://ipgrbg.com>)

Добри земеделски практики за устойчиво производство при стрес

➤ Избор на поле и предшественици:

Подходящи: зърнено-бобови и ранни до средно късни зимни и пролетни култури.

Рискови: разорани многогодишни треви и монокултурно отглеждане.

➤ Сеитба:

Дълбочина: 3-5 см. Плитката сеитба крие опасност от повреди през зимния период и слабо развитие на кореновата система. Дълбоката сеитба е рискова за нормално гарниране на посевите.

Посевна норма за регионалната селекция - 500-600 кълняеми семена/кв.м.

Ключови фактори са биологичните особености на сорта и условията на сеитба.

Срокове: 1-15 октомври за Северна България и 15-30 октомври за Южна България.

Тенденции: изтегляне към по-късни дати на сеитба с **около 10 -15 дни.**

Причини: летни засушавания и влошена предсеитбена подготовка на почвата; есенни месеци с високи температури, причина за масово разпространение на неприятелни и неефективни мерки за контрол; опасност от прерастване на посевите, недобро закаляване, повреди от неблагоприятни фактори през зимните месеци и при възстановяване на вегетацията.

Добри земеделски практики за устойчиво производство при стрес

➤ Торене:

Факти: За 100 кг. зърно са необходими ~ 2,5-3,5 активно вещество азот.

Изисквания на регионалната селекция: съотношение азот:фосфор (N:P) - 1:0,6-0,8.

Срокове: Пролетно подхранване - с приоритет при „бедни“ почви, лош предшественик, недобре гарниран посев, късни сортове, слабо братене.

➤ Торене:

Рискове: Високата торова норма при условия на стрес влияе отрицателно върху продуктивността; опасност от замърсяване на почви и води.

Решения: Листното пръскане частично компенсира недостига на основно торене, има положителна роля при стресови ситуации, подходящи срокове - заедно с третирането срещу плевели или във фаза изкласяване.

Добри земеделски практики за устойчиво производство при стрес

➤ Растителна защита

Проблеми: установена висока честота и масово разпространение на болести и неприятели; значително повишаване на зависимостта от пестициди; забрана за използване на широк кръг от активни субстанции.

Решения: избор на устойчив сорт; спазване на сеитбооборот; подходяща обработка на почвата; дата и дълбочина на сеитбата, сеитбена норма, торене; използване на сертифициран посевен материал.

Мерки: интегриран контрол, включващ наблюдения с цел диагностика, прогноза и сигнализация, адекватен избор на химичен метод на контрол, избор на подходящ пестицид и отчитане на ефикасност.

